

Vesiviljelyn sijainninhjaussuunnitelman päivitykseen liittyvä ympäristöarviointi

Sijainninhjaussuunnitelman päivitys

Maa- ja metsätalousministeriö käynnistää valtakunnallisen vesiviljelyn sijainninhjaussuunnitelman päivittämisen. Suunnitelman päivitys perustuu Kotimaisen kalan edistämishjelmasta annettuun valtioneuvoston periaatepäätökseen (8.7.2021) ja Manner-Suomen vesiviljelystrategiasta 2030 annettuun valtioneuvoston periaatepäätökseen (17.2.2022). Niiden tavoitteena on lisätä Manner-Suomen kalankasvatuksen tuotantomäärää 8,5 miljoonasta kilosta 25 miljoonaan kiloon vuoteen 2030 mennessä kotimaisen kalan kulutuksen lisäämiseksi. Päivitettävän sijainninhjaussuunnitelman tavoitteena on ohjata merialueen ruokakalan jatkokasvatusvaiheita ympäristön kannalta sopiville vesialueille siten, että vesiviljelytoiminta ei vaaranna vesien hyvän tilan saavuttamista ja hyvän tilan säilyttämistä.

Sijainninhjaussuunnitelman päivittämistä ohjaavat kriteerit, joka huomioivat vesiviljelyn vaikutukset, meriympäristön tilan ja luonnon monimuotoisuuden sekä vesiviljely-yritysten ja muiden vesien käyttömuotojen tarpeet. Päivitettyjen kriteerien pohjalta uudistettu sijainninhjaussuunnitelma antaa nykyistä vahvemman tietopohjan viranomaisille, vesiviljelyalalle ja siihen liittyville toimijoille. Lisäksi se mahdollistaa vesiviljelyn kestävä kasvun ja parantaa luvittamisen ennakoitavuutta. Suunnitelma sisältää sijainninhjauksen periaatteet sekä jatkuvasti päivittyvän paikkatietoaineiston.

Sijainninhjaussuunnitelman ympäristöarviointisuunnitelma

Sijainninhjaussuunnitelman päivittäminen edellyttää viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) 8 ja 9 §:n mukaisen ympäristöarvioinnin toteuttamista. Päivitetyyn sijainninhjaussuunnitelman ympäristövaikutusten arviointi toteutetaan sijainninhjaussuunnitelman valmistelun yhteydessä. Maa- ja metsätalousministeriö on valmistelusta ja sen ympäristövaikutusten arvioinnista vastaava viranomainen. Luonnonvarakeskus (Luke) toteuttaa suunnitelman ympäristövaikutusten arvioinnin ja laatii siihen perustuvan ympäristöselostuksen. Arviointi tehdään yhdessä Suomen ympäristökeskuksen (Syke) kanssa.

Ympäristöarvioinnissa tunnistetaan ja kuvataan päivitetyn sijainninhjaussuunnitelman täytäntöönpanosta johtuvat merkittävät välittömät ja välilliset ympäristövaikutukset. Ympäristöarvioinnissa esitetään ympäristön nykytila. Lisäksi arvioinnissa tunnistetaan ja kuvataan päivitettävän sijainninhjaussuunnitelman eri täytäntöönpanovaihtoehtojen merkittävimmät vaikutukset. Vaikutusten arvioinnissa tarkastellaan erityisesti, miten sijainninhjaussuunnitelman mukaan sijoitettavat vesiviljelylaitokset vaikuttavat vesimuodostumien ekologisen tilan laatutekijöihin.

Ensimmäisessä toteuttamisvaihtoehdossa sijainninhjaussuunnitelmaa ei päivitetä vaan vanha suunnitelma jää voimaan. Kahdessa muussa vaihtoehdossa uutta vesiviljelytuotantoa kohdennetaan päivitettyihin kriteereihin perustuvan sijainninhjaussuunnitelman mukaisesti. Toisessa vaihtoehdossa Manner-Suomen merialueen vesiviljelytuotanto kaksinkertaistuu 5 miljoonasta kilosta 10 miljoonaan kiloon ja toisessa vaihtoehdossa tuotanto kolminkertaistuu 15 miljoonaan kiloon vuoteen 2030 mennessä. Sijainninhjaussuunnitelman mukaisesti sijoitettavien kasvatustuotannon ympäristövaikutukset mallinnetaan ensisijaisesti Syken kehittämällä Ficos-mallilla, siten, että kasvatuspaikat kohdennetaan Finfarmgis työkalulla todennettuihin parhaisiin kasvatuspaikkoihin. Paikkakohtaiset kasvatusmäärät arvioidaan mallilla, joka huomioi olosuhdetekijät ja nykyiset ympäristöluvut. Muut sijainninhjauksen vaikutusarviot tehdään Luken ja Syken käytössä olevilla työkaluilla ja tutkimuksiin perustuen asiantuntijatyönä.

Eri toteuttamisvaihtoehtojen vaikutukset arvioidaan ympäristöön sekä luonnonvarojen hyödyntämiseen, kalan tuotannon määriin ja arvoihin, työllisyyteen, yhdyskuntarakenteeseen, elinoloihin ja viihtyvyyteen. Lisäksi vaikutusarviot tehdään vaikutusarviot maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen.

Ympäristöselostuksessa tarkastellaan kolmen tarkasteluvaihtoehtojen vaikutuksia ympäristöön ja yhteiskuntaan SOVA-arvioinnin edellyttämällä tavalla.

Viranomaisten ja yleisön vaikutusmahdollisuus suunnitteluprosessiin

Valmistelun aloittamisesta tiedotetaan hallintolain (434/2003) mukaisesti kuuluttamalla ja tiedottamalla asiasta maa- ja metsätalousministeriön internetsivuilla. Tässä suunnitelmassa kerrotaan suunnitelman ja sen ympäristöselostuksen lähtökohdista, tavoitteista ja valmistelusta. Viranomaistahoille ja yleisölle varataan mahdollisuus esittää asiaa koskevia mielipiteitä vähintään 30 päivän ajan lähtien siitä, kun tarkistuksen käynnistymisestä on kuulutettu ja suunnitelma on asetettu nähtäville maa- ja metsätalousministeriön kotisivuille. Saadun palautteen pohjalta päivitetään työ- ja arviointisuunnitelmaa.

Luonnos päivitetystä vesiviljelyn sijainninhjaussuunnitelmasta ja sitä koskevasta ympäristöselostuksesta valmistuvat samanaikaisesti. Suunnitelmaluonnoksesta ja ympäristöselostuksesta pyydetään lausunnot keskeisiltä viranomaistahoilta sekä valtakunnallisilta järjestöiltä. Lisäksi yleisölle varataan mahdollisuus tutustua suunnitelmaluonnokseen ja ympäristöselostukseen sekä esittää niistä mielipiteensä. Suunnitelmaluonnos ja ympäristöselostus pidetään nähtävillä maa- ja metsätalousministeriössä ja ministeriön internetsivuilla vähintään 30 päivän ajan. Ehdotuksesta ja ympäristöselostuksesta järjestetään sidosryhmille esittely- ja keskustelutilaisuus.

Maa- ja metsätalousministeriö tiedottaa suunnitelman hyväksymisestä. Hyväksymispäätöksestä tai valmiista suunnitelmasta tulee käymään ilmi, miten ympäristöselostuksen ja suunnitelman valmistelun aikana saadut mielipiteet ja lausunnot on otettu huomioon. Lisäksi esitetään, miten ne ovat vaikuttaneet suunnitelman sisältöön ja

vaihtoehtojen valintaan. Sekä hyväksymispäätös että itse päivitetty sijainninhjaussuunnitelma asetetaan nähtäville.

Yhteystiedot ja palautteenantomahdollisuus

Viranomaistahoilla ja yleisölle varataan mahdollisuus esittää suunnitelman laatimisen ja sen ympäristöarvioinnin laatimisen lähtökohtia, tavoitteita ja valmistelua koskevia mielipiteitä toimittamalla ne 13.10.2023 mennessä osoitteeseen: maa- ja metsätalousministeriö, PL 30, 00023 VALTIONEUVOSTO tai sähköpostitse osoitteella kirjaamo.mmm@gov.fi.

Suunnitelma ympäristövaikutusten arvioinnista on nähtävillä maa- ja metsätalousministeriön internet-sivuilla (<https://mmm.fi/kalat/strategiat-ja-ohjelmat/vesiveljelystrategia>).

Lisätietoja antavat neuvotteleva virkamies Orian Bondestam (puh. 029 516 2494, orian.bondestam@gov.fi) maa- ja metsätalousministeriöstä ja tutkija Kaija Saarni (020 575 1682, kaija.saarni@luke.fi) Luonnonvarakeskuksesta.